

gdje 9. rujna 1493. dođe do žestokoga boja u kojem je hrvatska vojska teško poražena i najvećim dijelom pogubljena ili zarobljena. Gotovo svim mrtvima bile su odrubljene glave i odsječeni nosevi, koje su pobjednici ponijeli sa sobom zbog novčane nagrade. Među zarobljenima bio je i ban Derenčin, dok su njegov sin i brat poginuli.

»Cladis croatica« — »Hrvatski poraz«, kako je u ugovoru o primirju s Turcima 1495. nazvana bitka na Krbavskom polju, nije još imao za posljedice neke teritorijalne gubitke, ali je to bio težak poraz hrvatskog plemstva, onog najrazvijenijeg i najjače ukorijenjenog sa starog hrvatskog područja između Gvozda (Petrove gore) i rijeke Cetine. Taj za srednjovjekovnu Hrvatsku toliko značajan teritorij ostao je opustošen. Predstavnici hrvatskih staleža izvještavaju da su gradovi i kuće prazni, kmetovi odvedeni, imanja popaljena. Nakon Krbavske bitke obrambena snaga u tim krajevima, koji su najviše bili izloženi turskim provalama, toliko je oslabila, da su tijekom XVI. st. prvi postali ciljem turskih osvajanja.

Vlasta Brajković

BITKA NA KRBAVSKOM POLJU 1493.

IZLOŽBA OTVORENA

OD 11. SIJEČNJA DO 24. VELJAČE 1974.

POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE
ZAGREB, MATOŠEVA 9

4391
Povijesni muzej Hrvatske
IZLOŽBA

Bitkom kod Černomena na rijeci Marici 1371. Turci su se definitivno učvrstili na Balkanu. Posljedice te bitke bile su sudbonosne za sve Južne Slavene. Daljnja turska osvajanja tekla su u etapama i sistematski su pripremana. Za ta osvajanja karakteristično je, što su Turci iskorištavali unutarnje slabosti i feudalnu razdrobljenost balkanskih država. Već prije pada Bosne 1463. osjetila je i Hrvatska opasnost od turskih provala. Od 1468, kada se zbilja prva veća provala s kojom počinje razdoblje stalnih upada u hrvatske krajeve, od godine do godine Turci provaljuju radi plijena duž čitave granice Hrvatske.

Smrt kralja Matijaša Korvina 1490. uskoro se odrazila na unutarnje prilike u Hrvatskoj. Prijestoljne borbe iskoristili su velikaši nastojeći povratiti posjede, koje im je kralj Matijaš oduzeo želeći skršiti njihovu preveliku moć. Nastaju unutarnje borbe plemstva oko podjele posjeda, a prijestoljne borbe između Maksimilijana Habsburga i Vladislava II Jagelovića pretvaraju se u Hrvatskoj u građanski rat. Veliki dio hrvatske vlastele pristao je uz Maksimilijana, a slab vladar Vladislav II, da pridobije što više pristaša, daje hrvatskom plemstvu velike povlastice i prihvaća sve njegove uvjete. Posljedice te slabe kraljevske vlasti i unutarnjih razdora odrazile su se i u bitci na Krbavskom polju. Turci su koristili takve prilike u Hrvatskoj za svoje pljačkaške pohode. Ipak u početku nisu imali znatnijih uspjeha. Kada su se u jesen 1491. vraćali iz Kranjske, hrvatska vojska ih je najprije porazila na gornjoj Kupi, a zatim do kraja uništila kod Vrpila blizu Udbine. Iza tog poraza Jakub-paša, beg bosanskog sandaka, počeo je pripremati novi pohod, za koji je okupio znatnu vojsku ne samo od bosanskih četa, već i od pomoćnih četa iz Srbije i Rumelije.

U to vrijeme knezovi Frankopani, do nedavna u međusobnoj borbi oko podjele posjeda, složili su se i započnu opsadom kraljevskog grada Senja, koji im je ranije pripadao. Kralj Vladislav naredi banovima Emeriku Derenčinu i Ivanu Boti od Bajne, koji su nedugo bili preuzeli banstvo u Hrvatskoj, da krenu u pomoć gradu. Frankopani se na to povuku u grad Brinje, a u opsadi tog grada pogine ban Ivan Bot.

U ljetu 1493. provalio je Jakub-paša preko Une, dopro do Slunja, približio se Zagrebu i nakon što je petnaest dana harao po Hrvatskoj, krenuo je u Štajersku. Na glas o tom pljačkaškom pohodu izmire se Frankopani i ban Derenčin i stanu okupljati vojsku, kako bi, kao 1491, opet dočekali Turke na povratku u Bosnu. Odazvalo se i plemstvo iz posavskih krajeva i jajački ban Juraj Vlatković. Derenčin je okupio najistaknutije predstavnike hrvatskog plemstva: Frankopane Bernadina Ozaljskog, Ivana Cetinskog i Nikolu Trsatskog; Karla Gusića kneza Krbavskog; Petra kneza Zrinskog, a uz ovu plemićku vojsku sakupilo se i mnoštvo seljaka. Suvremeni izvori ne podudaraju se u navođenju podataka o brojnom stanju te vojske, koja se kreće od sedam tisuća

do petnaest tisuća pretežno slabo naoružanih pješaka. To će biti i jedan od uzroka poraza na Krbavskom polju, jer se malobrojna konjica nije mogla uspješno boriti sa dobro opremljenom turskom pješadijom i brojnom konjicom.

Kod Ptuja je Jakub-pašu prisilio na povratak carski kapetan Jakov Sekelj, tako da se paša, vukući sa sobom bogat plijen i mnogo zarobljenika, počeo povlačiti preko Hrvatskog Zagorja prema jugu, opljačkao frankopanski grad Modruš i krenuo prema Udbini. Saznavši da mu hrvatska vojska kani preprečiti put Jakub-paša se s vojskom i plijenom probijao kroz teško prohodne šume Like i Krbave u nastojanju da nezapažen prijeđe u Bosnu. Hrvatska vojska pod zapovjedništvom bana Derenčina, da ga pretekne, krene na Krbavsko polje

Bitka na Krbavskom polju (drvorez Hansa Burkmaira)